

Ivrdohlavý Turek.

Napsal Julius Verne

Aut. překlad Ot. Petrov.

"Ale ne, já nevím," zvolal Kéran se smíchem. "Ženská! Nikdy! Obchodních záležitostí třeba sebe více! Makedonský tabák pro naše cigarety, perský tabák pro naše kufáky narghilé. A moji obchodní přátelé ze Saloniky, z Erzerumu, z Latakíe, z Bafry, z Trebizontu, aniž bych opomenul svého přítele Van Mittena z Rotterdamu Během třiceti let, co rozdal jsem balíků tabáku do čtyř stran Evropy."

"A vykoupil" dodal Van Mitten. "Ano, vykoupil... jako tovární komín! A táži se vás, je-li něčeho lepšího na světě?"

"Jistě ne, příteli Kéranane." "Již čtyřicet let kouřím příteli Van Mittene, ja věren svému čibuku, věren svému narghilé! To jest můj celý harem, neboť ani jediná žena nestojí za šňupku tabáku!"

"Jsem úplně vašeho mínění," odvětil Van Mitten.

"Abych nezapomněl," pokračoval Kéran. "Jelikož vás nyní držím, neopustím vás více. Má loďka připluje pro mne, aby mne převezla přes Bospor. Budu obědvati ve své vile ve Skutafé a vezmu vás s sebou."

"Totiž..." "Vezmu vás s sebou, pravím vám! Snad nebudete dělati nějakých okolků?"

"Ne, přijímám vaše pozvání, příteli Kéranane," odušil Van Mitten. "Náležím vám tělem i duší."

"Uvidíte," pravil Kéran, "uvidíte, jak; hezké obydlí jsem si zbudoval pod černými cypřiši, na mírném pahorku ve Skutafé, s vyhlídkou na Bospor a celé panorama Cařihradu! Ah, skutečné Turecko jest vždy jen na tomto břehu Asie a naši pokrokové nejsou s to, aby tam přenesli své náhledy. Utopily by se ve vlnách Bosporu. Nuže, poobědváme spolu!" — "Činíte se mnou co chcete!"

"To si musíte nechat líbiti," odušil Kéran. "Na to obrátíte se, tážal se: "Kde jest Nizib? — Nizibe, Nizibe, Nizibel..."

Nizib, jenž procházel se s Brunem, zaslechl hlas svého pána a obadva přikvůli.

"Nuže," ptal se Kéran, "což ten kadži nepřipluje se svou loďkou?"

"Se svou loďkou?" opakoval Nizib. "Nechám ho zbítí holí, zajistě!" rozkřikl se Kéran. "Ano, sto ran holí!"

"Oh!" zvolal Van Mitten. "Pět set!" "Oh!" zvolal Bruno. "Tisíc!... dopálím-li se!"

"Urozený Kéranane," odušil Nizib, "spatřuji vaši loďku. Právě opustila roh sérailu a dříve než za deset minut stane u terasy Top Hané."

A zatím, co urozený Kéran, zavěšen jsa v rámě Van Mittenovo netrpklivě přelapoval, nepřestávali jej Jarhud a Scarpante pozovati.

KAPITOLA 4.

Srážka s tureckou policií.

Zatím přiblížil se loďník a zvěděl Kéranu, že jej jeho loďka na schodiště očekává.

Takových loďníků čítá se na tisíce na vodách Bosporu a Zlatého Rohu. Jich bárky o dvou veslech jsou v předu i v zadu stejné zařazené, tak že mohou býti na oba směry řízeny. Podobají se brzlím, majícím as patact neb deset stop zděří a jsou buď z dřevěného neb cypřišového dřeva

zhotoveny, uvnitř však ozdobně vyřezávány neb malovány. Jest rozkošný pohled na tyto štíhlé loďce, any rychle plynou, křídly a předstihují se v této čarokrásné úžině mořské, jež dělí obě pevniny. Důležitému sdružení loďníků světeha jest tato služba od moře Marmarského až k tvrzí Evropské a tvrzí Asiatské, jež tvoří si protějšek na severu Bosporu. — Jsou to hezcí muži, skoro všeobecně oděni burudjukem, jakýmsi to druhem košile, pestrobarevným yelekem se zlatým vyřezáním, bílými, bavlněnými spodky, pokryti fezem, obuti trepkami, při čemž však mají rámě i lýtká obnažena.

Že byl loďník urozeného Kéranane, — byl to tentýž, jenž ho každého večera převážel do Stutary a každého rána do Cařihradu, — za to, že se o několik minut opozdil, špatně uvítán, netřeba připomínati. Flegmatický námořník však nedělal si z toho mnoho, neboť bylo mu předobře známo, že nejlépe jest nechati vykřičeti se urozeného Kéranane do sytosti. Proto neodpověděl, označiv pouze rukou, že loďka jeho u schodiště přistála. — Nuže, urozený Kéran, doprovázen jsa Van Mittenem a sledován Brunem a Nizibem, ubíral se k přístavu, když tu náhle povstal neurčitý ruch v zástupu na náměstí Top-Hané. — Kéran se zastavil.

"Co se děje?" tážal se. V tom blížil se náčelník policie ze čtvrti Galaty, obklopen jsa strážníky, na náměstí. Bubenka a trubka je doprovázeli. První zabubnoval a druhý zatroubil, načech nastalo poznenáhla ticho v zástupu, sestávajícím z dosti smíšených živlů asiatských a evropských.

"Bezpochyby opět nějaká nespravedlivá proklamace!" bručel Kéran jako člověk, jenž chce své právo vždy a všude hájiti.

Náčelník policie vyňal nějakou úřední pečeti opatřenou listinu a jal se hlasitě čísti následující výnos:

"Z rozkazu Muchira, presidenta policejní rady, zavedena jest dnešním dnem počínaje daň deseti paras za každou osobu, kteráž chce přeplouti Bospor z Cařihradu do Skutary, neb ze Skutary do Cařihradu v jakémkoliv člunu, parníku aneb lodí plachetní. Kdo koliv vzpíral by se zaplatiti tuto daň, bude trestán peněžitou pokutou a vězením."

Vydáno v paláci 16. t. měsíce. Podepsán: Muchir"

Nespokojené brčení uvítalo tuto novou daň, obnášející as našich pět haléřů za osobu.

"Tak! Opět nová daň!" zvolal jakýsi Staroturek, jenž však mohl již býti zvyklý na podobné nápadly sultánových finančníků.

"Deset paras! Cena půl šálku kávy!" horoval jiný.

Náčelník policie, věda dobře, že v Turecku, jako jinde, lidé až se vyzlobí budou platiti, chtěl opustiti náměstí, když jej urozený Kéran zastavil v cestě.

"Tedy opět nová daň pro každého, kdo chce přeplouti Bospor?" oslovil jej.

"Výnosem muchira," odušil náčelník policie.

Na to připojil: "Jakže! Bohatý Kéran činí námítky?"

"Ano, bohatý Kéran!"

"Vede se vám přece dobře, urozený Kéranane!"

"Výborně... tak výborně, jako daním! — Nuže, a kdy tento výnos bude uveden v platnost?"

"Zajisté hned od svého prohlášení..."

"A chci-li se dnes večer ode-

brati... do Skutary ve svém člunu, jak mám ve zvyku činiti?..."

"Zaplatíte deset paras."

"A nechám-li se denně ráno a večer přes Bospor převézt?..."

"Bude to obnášeti dvacet paras denně," řekl náčelník policie.

"Maličkost pro bohaté Kéranane!"

"Opravdu?"

"Můj pán uvalí si krásné mrzutosti na bedra," šeptal Nizib Brunovi.

"Vždyť se musí podrobiti."

"On! To ho málo znáte!"

Urozený Kéranab zkrčiv ruce, díval se upřeně na náčelníka policie a pravil jízlivým, podrážděným hlasem: "Nuže, a což můj kadži, který mně přišel oblést, že jest jeho loďka k mé dispozici, a což můj přítel, pan Van Mitten, jeho a můj sluha, kteří mne doprovázejí...?"

"Můžete za ně zaplatiti čtyřicet paras," odekl mu náčelník policie. "Opakuji, že vám zajisté nebude nesnadno zaplatiti."

"Že mohu zaplatiti čtyřicet paras," odekl mu Kéran, "a sto, a tisíc, a sto tisíc a pět set tisíc, — toť možno, ale nezaplatím nic a dostanu se přece do Skutary!"

"Jest mi líto, že urozeného Kéranane takto zlobím," odpověděl náčelník policie, "ale nesmí přeploviti, dokud nezplatí."

"Dostanu se do Skutary a nezaplatím."

"Ne!"

"Ano!"

"Příteli Kéranane..." "prohodil Van Mitten ve svém chvalitěném záměru, aby umoudřil tohoto nejneústupnějšího člověka pod sluncem.

"Nechte mne na pokoji, Van Mittene!" odekl mu Kéranab zlostně. "Daň jest nespravedlivá! Nesmíme se jí podrobiti! Nikdy, věru nikdy nebyla by si vláda staroturecká dovolila obtěžovati daní loďky na Bosporu!"

"Nuže, a vláda mladoturků, jež má zapotřebí peněz, nezdráhala se to učiniti!" odvětil náčelník policie. "Uvidíme!" vzkřikl Kéranab.

"Vojáci, pravil náčelník policie k vojákům, jež provázeli, "bďte nad vyplňováním nového výnosu."

"Pojďte, Van Mittene," řekl Kéranab, dupnouv nohou o zem, "poďte, Bruno, a Nizibe, ty nás provázejte!"

"To bude čtyřicet paras... pravil náčelník policie.

"Čtyřicet ran holí!" vzkřikl Kéranab, jehož rozhořčením dostoupilo vrcholu.

Ale v témž okamžiku, kdy chtěl přikročiti k terase Top-Hané, obklopili jej policisté, tak že musil ustoupiti.

"Nechte mne!" křičel, bráně se. "Nechť ani jediný z vás se mne ni prstem nedotkne! Přejdu, u Allaha! Dostanu se také, aniž bych vyňal jediný para z kapsy!"

"Ano, dostanete se, ale vrátíte do vězení," odvětil náčelník policie, jenž se též již počínal rozpalovati, "a zaplatíte ještě notnou pokutu, abyste se dostal ven."

"Půjdu do Skutary!"

"Nikdy přes Bospor, a jelikož není možno se tam dostat jinudy."

"Myslete?" tážal se úsečně Kéranab, maje pěsti zařaty a obličej hněvem všecek zarudlý. "Myslete! Nuže, půjdu do Skutary, nepůjdu však přes Bospor a nezaplatím..."

"Skutečně?"

"Kdybch měl... ano!... kdybch měl vykonati cestu kolem Černého moře!"

"Sedm set mil — abyste ušetřil deset paras!" zvolal náčelník policie, pokrčiv rameny.

"Sedm set mil, tisíc, deset tisíc, sto tisíc mil," odvětil Kéranab, "a byť by se nejednalo leč o pět, o dva, o jediný para!"

"Avšak, milý příteli... konojil jej Van Mitten.

"Ještě jednou, nechte mne na pokoji..." odušil Kéranab, zamítaje jeho taktočení.

"Ten se umí pěkně durdit!" řekl Bruno sám k sobě.

"A půjdu přes Turecko, projdu Chersonésem, Kavkazem, Anatólií a dostanu se do Skutary, aniž bych zaplatil jediný para vaší nespravedlivé daní."

"Uvidíme!" namítal náčelník policie.

"K šlaku!" prohodil kapitán Jarhud k Scarpantovi, jemuž ani jedině slovíčko z této neočekávané hádky nešlo, "tohle by nám mohlo náš plán úplně zmařiti."

"Skutečně," odpověděl Scarpante.

"Setrvá-li tento tvrdohlavec na svém rozhodnutí, pocestuje přes Oděsu, a umínil si, aby se při jeho návštěvě sňatek vykonal..."

"Avšak..." pravil ještě jednou Van Mitten, jenž snažil se svého přítele od takové poštilosti zadržeti.

"Nechte mne, pravím vám!"

"A sňatek vašeho synovce Ahmeta?"

"Nyní se nejedná o žádný sňatek!" Scarpante odvěkl — Jarhuda stranou a pošepal mu:

"Nesmíme ani okamžik ztrácti."

"Zajisté," odvětil maltský kapitán, "již zítra odjedu do Oděsy dráhou Adrianopolskou."

Na to se oba vzdálili. — V tom obrátil se Kéranab zhurta k svému sluhovi.

"Nizibe," zvolal.

"Pane?"

"Půjdeš se mnou do úctárny."

"Do úctárny," odvětil Nizib.

"Vy též, Van Mittene," dodal Kéranab.

"Já?"

"A vy též, Bruno."

"Já že..."

"Odstoupíme všichni pospolu." "Oho," zvolal Bruno, nastaviv uši. — "Ano, pozval jsem vás k obědu do Skutary," řekl Kéranab k Van Mittenovi, "a u Allaha, budete obědvati ve Skutafé... při našem návratu."

"Avšak dříve to nebude?"... odušil Holandšan, cele jsa tímto návrhem překvapen.

"Byť by to nebylo dříve než za měsíc, než za rok, než za deset let," odpověděl Kéranab přizvukem, jenž nestrpěl ni žádné námitky. "Přijali jste mé pozvání k večeři a povečeřete u mne."

"Ale ta večeře nám zatím pořádně vychladne," bručel Bruno.

"Dovolte, příteli Kéranane..."

"Nedovolím ničeho, Van Mitten. Pojďte." — A urozený Kéranab učinil několik kroků směrem k pozadí náměstí.

"Tomu šlakovitému člověku nelze věru odolati," stěžoval si Van Mitten Brunovi.

"Jakže, pane, chcete svoliti k takovému poštilému nápadu?"

"Jsem li zde, či jinde, Bruno, jen když nejsem v Rotterdamu."

"Ale..."

"A jelikož budu provázeti urozeného Kéranane, nemůžu učiniti jinak, než že mne budeš též provázeti."

"Toť krásné zauzení."

"Pojďte," velel Kéranab.

Pak, obrátiv se naposledy k náčelníku policie, jehož šibalský úsměv byl hrozil jej do krajnosti podrážditi, zvolal:

"Jdu! A na vzdor všem našim nařízením půjdu do Skutary, aniž bych přeplul Bospor."

"Bude mne těšiti, budu-li přítomen vašemu příchodu po tak obzvláštní cestě," odušil náčelník policie.

du se dostati do Cařihradu, aniž bych vám jediný para ze své kapsy zaplatil."

Na to uchopil Kéranab Van Mittena pod pažďmi pokynul Brunovi a Nizibovi, aby je následovali, a zmizel v davu, jenž hlasitým provoláváním schvaloval náhledy tohoto houževnatého přívržence strany staroturecké.

V témž okamžiku zazněla dělová rána. Slunce zapadlo právě za obzorem moře Marmarského, pěst Ramazan byl skončen a věřící Padíšaha mohli se odškodniti za celodenní ujmu.

Náhle, jako by dotknutím čarovného proutku nějakého genia, proměnil se Cařihrad. Po tichu na náměstí Top Hané následovaly radostné výkřiky a jásavé hlasy. Cigarety, čibuky a narghilé byly zapáleny a vzduch naplnil se jich vonným dýmem. Kavárny přeplněny byly v brzku hladovými a žíznivými hosty. Různé pečene, yaorth, kyselé mléko, kaimak, jakýs to druh krému, kebab, skopové řízky, ještě horké koláče baklavské, rýžové knedlíčky zabalené ve révovém listí, strouhanka z važené lukovice, naložené černé olivy, kaviár, zadělávaná kufata, omelety s medem, syropy, sorbety, mražené, káva, vše, co se v Orientě jí a pije, objevilo se na stolech a ve výkladech, zatím na malé, na měděné spirále zavěšené lampičky vystupovaly a sestupovaly pod dotknutím se ruky kavárnickovy, jenž je přiváděl do pohybu.

Na to osvětlilo se staré město i nové čtvrti, jakoby čarovnou mocí. Mešity, svatá Žofie, Sulejman-ka, suitan-Ahmet, všecky náboženské i civilní budovy od Serai-Burnu až k návrším Eyoubu zazářily v pestrobarevných ohních. Osvětlené veršiky, zavěšené od minaretu k minaretu, ukazovaly předpisy Koranu na tmavém nebi. Bospor, rozčeřen loďkami s houpačičkami se lampičkami, třeptil se, jako by byl poset hvězdami, jež s tmavého blankytu do jeho řečiště spadly. Po jeho březích tisící se paláce, villy na pobřeží Asie i na pobřeží Evropy, Skutara, starobylý Ghryssopolis a jeho amfiteátrálně vstupující domy, tvořily celé ohnivě linie, jež se ve vodách zrcadlily.

Zdál zaznívaly bubínky s rolničkami, loutny neb kyтары, taburky a flétny, mísící se ve zpěv žalů na sklonku dne. A s vrcholů minaretů svolávali muezzinové táhlým hlasem k večerní modlitbě, pozůstávající z jednoho slova tureckého a dvou slov arabských: "Allah, hoek k kebiri!" (Bože, Bože veliký!)

KAPITOLA 5.

Na cestu!

Evropské Turecko skládá se nyní z těchto tří hlavních dílů: z Rumelie (Thracie a Makedonie), Albanie a Thesalie, kromě poplatné provincie Bulharska. Datuje se to od smlouvy z r. 1878, kdy království Rumunské (Multansko, Valašsko a Dobruža), Srbsko a Černá Hora prohlášeny byly za neodvislé a Rakousku světeha zpráva Bosny a Hercegoviny bez Nového Pazaru.

V okamžiku, kdy chtěl urozený Kéranab cestovati kolem Černého moře, měl se nejdříve bráti podél přímohí Rumelie, Bulharska a Rumunska, aby se dostal k hranicím ruským.

Odtud přes Besarabii, Chersonés, Tauridu, čili přes zemi Čerkesů přes Kavkaz a Zakavkazsko; tato cesta obepjala by severní a východní pobřeží starobylého Pont Euxiau až ku hranicím, jež dělají Rusko od říše ottomanské.

Pak vedla by cesta podél přímohí anatólského na jih Černého moře, a tak dostal by se nejtvrdohlavější ze všech Turků k Bosporu a do Skutary, aniž by zaplatil novou daň.

(Pokračování.)